

TEKST MARJA BOONSTRA | FOTO'S CATRINUS VAN DER VEEN

RUS IN BAARD

Rusland zit Aleksandr Marjew (87) in het bloed. Ook al is hij in Nederland geboren. Honderd jaar na het Russische revolutiejaar 1917 volgt hij het spoor terug. „De burgeroorlog zorgde voor tweespalt in mijn familie.”

Het is februari 1917. In Rusland breekt de revolutie uit. Eigenlijk zijn het er twee. In februari brengt het volk het gehate regime van de tsaar ten val. In oktober maken de communisten gebruik van het ontstane machtsvacuüm en plegen een staatsgreep. Maar het begint allemaal in februari in Petrograd (Sint-Petersburg), op dat moment de trotse hoofdstad van Rusland.

Het is februari 2017. Aleksandr Marjew, stateelozoon van twee gevluchte Russen, alsnog Nederlander door zijn stiefvader, chemicus, leraar, schaatstilfehebber en de oudste man van Baard, vertelt over 'zijn' Rusland. Over een familie van aanzien, met landgoederen. Over een moeder die naar Europa werd gestuurd. Over naar Parijs gevluchte ooms en tantes, over het belangrijke paasfeest, over het enige dat overbleef: de huisicoon van zijn grootvader.

Tussen 1917 en 1920 woedde er in Rusland een hevige strijd tussen de bolsjewieken, de Roden, en de troepen van het oude tsarenregime, de Witten. In de nacht van 16 op 17 juli 1918 vermoordden militairen in het Russische Jekaterinenburg de tsaar en zijn gezin. Het was het eind van de Romanov-dynastie. Behalve Nicolaas, tsarina Alexandra Fjodorovna, de vier dochters Olga, Tatjana, Maria, Anastasia en zoontje Aleksej werden ook de kok, de dokter, de kamerjuffrouw en de kamener om het leven gebracht. Het moet een vreselijke slachting zijn geweest. De kogels ketsten af op de juwelen die de meisjes in hun onderkleding hadden verstopt. Ze werden nogmaals beschoten en uiteindelijk met bajonetten doodgestoken.

„Gruwelijk”, zegt Aleksandr. En: „De tsari-

na was niet populair. Ze vond gewone Russen minderwaardig. Wij noemden haar Njomka, de Duitse.”

Hij is op 5 augustus 1929 geboren in Heerlen, een toevalstreffer. Het had ook zo maar ergens anders kunnen zijn, zegt hij. Kind van Anna Vassiljewa Marjewa, telegrafiste, en een Russische oud-militair die zijn geld moest verdienen als tremmer (kolenschepper) op een stoomschip. „Het minste werk dat er was. Maar hij kon niet anders. Hij had geen papieren en dus bestond hij niet voor de Nederlandse wetgeving.”

De voor de revolutie gevluchte Russen verspreidden zich over Europa: Parijs, Berlijn. En ook in Den Haag klitte een gemeenschap samen. „Daar troffen mijn ouders elkaar. Twee van hun ankers losgeslagen jonge mensen. Ze konden niet trouwen toen mijn moeder zwanger raakte. Maar ze kozen wel voor elkaar. Het werd noodgedwongen een 'vrij huwelijk'.”

BOUWVAL

Het boerderijtje aan de rand van Baard zet de argeloze bezoeker onbekommerd op het verkeerde been. Strak metselwerk, een dubbele donkergroene voordeur, een fraai sierhek aan het begin van de oprit. Alles ademt authenticiteit. Maar niets is wat het lijkt. Aleksandr Marjew en echtgenote Hennie kochten het huis in december 1988. Een onbewoonbare bouwval met schieve muren en grote gaten in het dak. In 1989 is de hele boel gesloopt tot en met de fundamenteën. In januari 1990 stond er een compleet nieuw huis, gebouwd met voor zover mogelijk materialen van de oude pleats.

Er is geen architect aan te pas gekomen,

wel kregen ze adviezen en hulp van de Vereniging van Kleine Dorpen. Hennie tekende de voorgevel, Aleksandr bedacht de indeling. De voordeur komt van een boerderij van de Werpsterhoek, de prachtige Jugendstil-tussendeuren kregen ze via de vereniging. In de kamer ligt een vloer uit een oude gymzaal. Ze

“MIJN OUDERS WAREN TWEE VAN HUN ANKERS LOSGESLAGEN JONGE MENSEN

kwamen hem tegen bij een sloperij in Leeuwarden. Wat inrichting betreft lijkt de tijd te zijn stilgevallen rond 1960.

Aleksandr, tener, licht gebogen en uiterst zorgvuldig formulerend, heeft een zwak voor geschiedenis. En voor Rusland. Het emotioneert hem als hij uitweidt over zijn afkomst. Op deze winderige februarimiddag schildert hij zijn barokke levensloop. „Het is wel een triest verhaal hoor”, waarschuwt hij.

„De burgeroorlog in Rusland zorgde voor tweespalt binnen de familie van mijn moeder. Mijn grootvader zag de bui hangen. Die haalde zijn geld van de bank en vluchtte naar Zweden, weg uit Pjeter. Zo noemden wij Sint-Petersburg. Hij vluchtte in de nacht met een slee via Finland naar Zweden en vestigde zich daarna in Estland. Hij besteedde een groot deel van zijn vermogen aan de opbouw van een Wit Russisch leger, dat tot tweemaal toe

>>

Paspoort

Naam Aleksandr Marjew
Geboorn 5 augustus 1929 in Heerlen
Opleiding mulo A en B, avondschool hbs en Analistenschol, mo A-Akte Natuur- en Scheikunde, derde graads biologie
Werk oa chemisch analist bij CSM, leraar natuur- en scheikunde Analistenschol Leeuwarden
Privé gehuwd met Hennie Severin, drie kinderen: dochter Kyra Maria en zonen Charles René en Guy Alexander